

Adunare Generală

Distr. generală
22 iulie 2021
Franceză
Original : engleză

sesiunea 76

Punctul 27 b) al ordinii de zi provizorie *

**Dezvoltare socială: dezvoltare socială, inclusiv
problemele referitoare la situația socială în lume și la tineri,
vârstnici, persoane cu dizabilități și familie**

Rolul cooperativelor în dezvoltarea socială

Raportul Secretarului general

Rezumat

Raportul prezent este înaintat în conformitate cu Rezoluția [74/119](#) a Adunării Generale și conține o trecere în revistă a măsurilor luate de cooperative pentru combaterea pandemiei bolii coronavirus (COVID-19) și a oportunităților de dezvoltare durabilă pe care acestea le oferă. Secțiunea tematică a raportului se concentrează asupra cadrelor legislative, inclusiv asupra modului în care Adunarea Generală, în rezoluțiile sale succesive privind rolul cooperativelor în dezvoltarea socială, inclusiv rezoluția [74/119](#), a cerut guvernelor să adopte legi și reglementări care creează condiții favorabile pentru dezvoltarea cooperativelor și care țin cont de identitatea lor bazată pe valori. În plus, în rezoluția sa [64/136](#), Adunarea Generală a declarat anul 2012 Anul Internațional al Cooperativelor, iar în rezoluțiile ulterioare a încurajat Statele Membre să împărtășească lecțiile învățate și să împărtășească cele mai bune practici rezultate din Anul Internațional. Acest raport examinează aplicarea rezoluției [74/119](#) la nivel național și internațional, precum și posibilele contribuții ale cooperativelor, în special în ceea ce privește reconstrucția mai bună după pandemia de COVID -19 și în apropierea celei de-a zecea aniversări a Anul Internațional.

* [A/76/150](#).

I. Introducere

1. În rezoluția sa 74/119, Adunarea Generală a solicitat Secretarului General să îi prezinte un raport cu privire la rolul cooperativelor în dezvoltarea socială și la inițiativele întreprinse de guverne, organizații internaționale și cooperative pentru a spori dezvoltarea și performanța cooperativelor. Rezoluția subliniază importanța pentru dezvoltarea cooperativelor a colectării sistematice a datelor statistice, a cadrelor legislative favorabile, a dezvoltării capacităților, a dezvoltării competențelor, a stabilirii de rețele și a schimbului de informații între cooperative.

2. O cooperativă este o asociație autonomă de persoane reunite în mod voluntar pentru a satisface aspirațiile și nevoile lor economice, sociale și culturale comune printr-o întreprindere deținută colectiv și controlată democratic; se bazează pe valori cooperatiste și etice care sunt puse în practică conform principiilor cooperatiste¹. Creșterea, dezvoltarea și viabilitatea cooperativelor depind în special de existența unui cadru juridic propice și favorabil. În rezoluțiile sale succesive, Adunarea Generală a încurajat Statele Membre să își revizuiască legile și reglementările existente pentru a face cadrul legislativ și de reglementare mai favorabil înființării, dezvoltării și creșterii cooperativelor, prin îmbunătățirea textelor existente sau prin adoptarea altora noi, în special pe următoarele puncte: acces la capital, autonomie, competitivitate și impozitare echitabilă. Prin urmare, în secțiunea tematică a acestui raport, accentul principal va fi pus pe legislația referitoare la cooperative.

3. Pe de altă parte, în rezoluția sa 64/136, Adunarea Generală a declarat anul 2012 Anul Internațional al Cooperativelor, iar în rezoluțiile succesive care au urmat a încurajat Statele Membre, precum și Organizația Națiunilor Unite și toți ceilalți actori interesați, să facă schimb de bune practici identificate în timpul activităților desfășurate în timpul Anului Internațional și să continue aceste activități după caz. Pe măsură ce ne apropiem de cea de-a zecea aniversare a Anului Internațional, acest raport va evalua și în ce măsură au fost luate decizii pentru implementarea acestor recomandări.

4. Lumea nu a ieșit încă din pandemia de coronavirus (COVID-19), iar cooperativele și-au jucat rolul în combaterea și limitarea impactului acesteia asupra țărilor și populațiilor. Mai întâi o criză de sănătate, pandemia s-a transformat acum într-o criză socio-economică care amenință să inverseze progresele înregistrate în atingerea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (ODD). Acest raport include exemple de măsuri luate de cooperative pentru a lupta împotriva pandemiei și subliniază avantajele legate de identitatea cooperativă, atât pentru a face față situației de urgență, cât și pe termen lung, pentru a reconstrui mai bine și împreună, după pandemie.

II. Cooperative și pandemia de COVID-19: sprijin și reziliență și a reconstrui mai bine²

5. Pandemia de COVID-19 a scos la lumină inegalități profunde și dezechilibre structurale din societățile noastre. Statu quo-ul nu mai este viabil și lumea are nevoie de un nou contract social ținând cont de

---

¹ Vezi <https://www.ica.coop/fr/coopératives/identite-cooperative>.

² Datele și informațiile prezentate în această secțiune provin din studii și rapoarte redactate în vederea reuniunii unui grup de experți organizată de Divizia de Servicii de Informare pentru Dezvoltare (DISD) în iunie 2021 cu privire la rolul cooperativelor în dezvoltarea economică și socială

legăturile care există între economie, protecția socială, sănătate și mediu. Identitatea și modelul economic al cooperativelor pot deschide calea pentru o redresare echitabilă urmare COVID-19, așa cum este exemplificat prin principiile și numeroasele lor inițiative din timpul pandemiei.

6. Cooperativele și rețelele lor există în întreaga lume, de la cele mai mici sate până la cele mai mari orașe și constituie o țesătură globală ai cărei membri reprezintă aproximativ 12% din umanitate³. Ele pot fi privite atât ca un ecosistem în sine, cu grupuri diverse și interconectate de membri care gestionează riscul, cât și ca instrumente pentru împuternicirea economică a cetățenilor de rând.

7. Grupul spaniol Mondragon, care este format din o sută de cooperative și are peste 80.000 de angajați, este un exemplu emblematic al aplicării practice a principiilor cooperatiste. În perioada pandemiei de COVID -19, grupul a făcut fonduri de rezervă de solidaritate pentru a-și susține membrii și a redistribuit temporar angajații de la o cooperativă la alta din cadrul grupului, pentru a limita pe cât posibil pierderea de locuri de muncă. Datorită capitalizării colective solide, acum investește 1,5 miliarde de euro în trei proiecte industriale majore care vor crea 5.000 de noi locuri de muncă. Aceste eforturi se bazează pe un cadru legislativ și de reglementare coerent și favorabil care ilustrează cât de necesare sunt politicile pe termen lung pentru ca cooperativele să prospere și să se pregătească în amonte pentru a face față crizelor.

8. Printre exemplele de colaborare internațională între cooperative în timpul pandemiei de COVID-19, cităm fondul de ajutor de urgență pentru producători lansat de cooperativele de comerț echitabil în 2020, care a oferit deja ajutor a peste 900 de organizații de producători din 59 de țări, reprezentând peste 540.000 de agricultori și lucrători; și inițiativa încheiată între Coop Italia din Italia și Uniunea Centrală a Cooperativelor din Bulgaria, de a-și proteja membrii și populațiile locale prin furnizarea de echipamente de protecție esențiale precum dezinfectanți și detergenți. În mod similar, s-au încheiat acorduri de colaborare între cooperative din aceeași țară, așa cum este ilustrat de cazul Alianței Cooperativelor Italiene, care lucrează în colaborare cu Asociația Bancară Italiană pentru a pune la dispoziție lichidități întreprinderilor mici și mijlocii sau Societății Naționale de Dezvoltare a Cooperativelor din India, care lucrează cu partenerii săi pentru a dezvolta echipamentele existente și pentru a crea noi echipamente de sănătate în țară.

9. Pandemia de COVID-19 a dus la o creștere bruscă și masivă a cererii de servicii de sănătate, iar în multe țări cooperativele de sănătate au fost pregătite să ajute pentru a atenua presiunea asupra sistemelor de sănătate publică. În Brazilia, unde pandemia a avut efecte devastatoare, serviciile de sănătate cooperatiste acoperă 85% din teritoriul național și reprezintă 32% din piața de îngrijire privată. În Japonia, cooperativele de sănătate oferă îngrijire gratuită populațiilor vulnerabile, în timp ce în Spania cooperativele de sănătate, și-au pus facilitățile la dispoziția sectorului public. În alte părți, multe cooperative au distribuit echipament individual de protecție și au desfășurat campanii de conștientizare. În India și Camerun, cooperativele de sănătate au creat fonduri de sprijin pentru îngrijitorii din prima linie.

(vezi <https://www.un.org/development/desa/dspd/2021-meetings/coops.html>. Vezi și A/74/206.

³ Vezi <https://www.ica.coop/fr/coopératives/faits-et-chiffres>.

10. Pandemia a dus la o creștere a numărului de incidente de violență împotriva femeilor din întreaga lume, iar cooperativele au desfășurat campanii de conștientizare cu privire la drepturile femeilor. Conștiente de gradul de vulnerabilitate al angajaților lor, pe care îl evaluează, acestea au oferit sprijin legal, economic și sanitar victimelor violenței în familie, îndrumându-le, în același timp, cu informații care le îndreaptă către serviciile corespunzătoare, care au fost integrate în cooperative, pentru a ajuta victimele violenței. Pandemia de COVID-19 a accentuat și inegalitățile cu care se confruntă lucrătorii casnici, lucrătorii din sectorul informal și angajații din sectorul serviciilor personale, care sunt adesea femei. Cooperativele care operează în economia serviciilor către persoane au oferit servicii îmbunătățite beneficiarilor de îngrijire și au îmbunătățit condițiile de muncă ale lucrătorilor din sector, susținând în același timp trecerea acestora de la economia informală la cea formală.

11. Unele guverne au recunoscut contribuțiile cooperativelor prin includerea acestora în măsurile de sprijin public și în planurile de redresare post-pandemie⁴. Cu sprijinul Națiunilor Unite, guvernul mongol a lansat o platformă online privind COVID-19 în aprilie 2021. Acest site web oferă informații complete despre situație, inclusiv măsurile guvernamentale, precum și studii efectuate în mod regulat online cu privire la repercusiunile pandemiei asupra populației și activității economice, în special cea a cooperativelor. În Columbia, o lege a antreprenoriatului adoptată în 2020 permite cooperativelor să beneficieze de programe de sprijin pentru protejarea locurilor de muncă și a veniturilor. În Brazilia, o lege privind venitul minim de urgență din 2020 a permis angajaților din sectorul cooperatist să beneficieze de venitul minim. În Argentina, o lege a bugetului național pentru 2021 include și cooperativele. Honduras a luat măsuri pentru păstrarea locurilor de muncă, în special prin accelerarea acordării de linii de credit către companiile eligibile, inclusiv cooperativele, și prin aplicarea unui moratoriu asupra dobânzilor.

12. Spiritul de cooperare și de sprijin reciproc prosperă adesea în perioade de criză, iar popularitatea cooperativelor tinde să crească și ea în astfel de perioade. Acesta a fost cazul în urma crizei financiare globale din 2007 și 2008⁵, în timpul crizei datoriilor din Grecia, care a durat un deceniu, care a avut loc în 2009, ca urmare a crizei financiare mondiale și în timpul lucrărilor ulterioare de recuperare și reconstrucție în urma dezastrelor și în situațiile survenite după conflict⁶. Deși criza socială și economică declanșată de COVID -19 a fost fără precedent în multe privințe, cooperativele pot fi un instrument puternic în serviciul unei abordări centrate pe oameni, care vizează o redresare mai incluzivă și mai rezilientă (echitabilă din punct de vedere social) după criză. Status quo-ul, cu efectele sale – externalități sociale și economice negative, exploatarea resurselor naturale ale pământului, distrugerea și degradarea mediului și creșterea economică necontrolată – nu mai este posibil. Cooperativele pot lucra în parteneriat cu toți actorii sociali și economici, într-o abordare a întregii societăți pentru a reconstrui mai bine, pentru a se reinventa în contexte noi și condiții noi și pentru a contribui la rezolvarea dificultăților sociale și economice, imaginând în același timp noi soluții pentru viitor.

⁴ Exemple sunt extrase din răspunsurile naționale la un chestionar al Departamentului pentru Afaceri Economice și Sociale. Vezi <https://www.un.org/development/desa/dspd/2021-meetings/coops.html>.

⁵ Birchall și Ketilson, « Reziliența modelului cooperatist de afaceri în timp de criză », Organizația Internațională a Muncii (OIM), Geneva, 2009. Disponibilă la adresa următoare: www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_108416.pdf.

⁶ « Cartografierea răspunsurilor cooperativelor și organizațiilor din economia socială și solidară la strămutarea forțată », OIM, Geneva, 2020. Disponibilă la adresa următoare: www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---ddg_p/documents/publication/wcms_742930.pdf.

13. Multe țări au realizat acest potențial și au inclus deja cooperativele în strategiile lor de creștere pe termen mediu și lung, chiar înainte de pandemie. În Ecuador, consolidarea economiei solidare în rândul populației a fost una dintre prioritățile de acțiune ale Planului Național pentru Bunăstare 2013-2017, obiectivul fiind stimularea transformării structurale a economiei. În Mexic, Planul național de dezvoltare 2013-2018 se referă la sectorul social al economiei și urmărește în special îmbunătățirea accesului acestuia la finanțare, care a fost favorizat de o mai bună coordonare cu cooperativele de economii și împrumut; Planul Național de Dezvoltare 2019 - 2024 se referă la sectorul social și cooperatist mai detaliat, implementarea acestuia având loc în cadrul Programului de Promovare a Economiei Sociale.

14. După cum se arată în secțiunea următoare, existența unui cadru legislativ și de reglementare coerent, robust și favorabil este un factor cheie în succesul cooperativelor. Pentru a face acest lucru, factorii de decizie politică și legiuitorii trebuie să se asigure că caracteristicile specifice modelului economic cooperatist sunt incluse în cadrul general. Patru domenii sunt deosebit de importante: (i) rolul identității în cadrul cooperativelor: aceasta implică faptul că cooperativele sunt tratate pe același picior cu întreprinderile din punctul de vedere al aplicării legii, ținând cont în același timp de propria lor identitate, distinctă de întreprinderile axate pe rentabilitate; ii) rolul democrației în cooperative, fiecare membru având același drept ca și ceilalți de a decide asupra conducerii cooperativei, fără ingerințe exterioare nejustificate; iii) rolul fundamental al guvernelor în facilitarea transpunerii principiilor cooperatiste în norme juridice, această sarcină fiind notoriu dificilă, dar participarea și parteneriatul guvernelor rămâne un factor esențial în consolidarea rezilienței și dezvoltării pe termen lung a cooperativelor; și (iv) rolul organizațiilor care reprezintă cooperativele, precum Alianța Cooperatistă Internațională (ACI) la nivel internațional și organizațiile reprezentative la nivel național, care sunt interlocutori esențiali între cooperative și autoritățile publice.

III. Cadrul legislativ și de reglementare⁷

15. În rezoluțiile sale succesive privind rolul cooperativelor în dezvoltarea socială (de exemplu, rezoluția 74/119), Adunarea Generală a solicitat Secretarului General, în cooperare cu organele competente ale Națiunilor Unite, alte organizații internaționale și organizațiile cooperatiste naționale, regionale și internaționale, să pună în continuare la dispoziția Statelor Membre, după caz, sprijinul de care au nevoie pentru a crea condiții favorabile dezvoltării cooperativelor prin integrarea valorilor, principiilor și modelelor de funcționare ale cooperativelor. Scopul este de a se asigura că cooperativele nu sunt dezavantajate prin menținerea statutului lor special și prin aderarea la principiile întreprinderii cooperatiste și că acestea pot să funcționeze corect într-un mediu competitiv cu alte companii.

⁷ Dacă nu se specifică altfel, lucrarea pe care se bazează această secțiune este cea pregătită de Henry Hagen în 2021 pentru reuniunea experților Departamentului pentru Afaceri Economice și Sociale, care poate fi vizualizată la adresa: <https://www.un.org/development/desa/dspd/2021-meetings/coops.html>.

16. Publicarea, ca anexă la Raportul Secretarului General din 2001 privind rolul cooperativelor în dezvoltarea socială (A/56/73-E/2001/68), a proiectului Ghidului Națiunilor Unite pentru crearea unui mediu propice dezvoltării cooperativelor a reprezentat un punct de cotitură în conștientizarea, la nivel internațional, că un cadru legislativ și de reglementare favorabil este esențial pentru creșterea și dezvoltarea cooperativelor. Orientările conțin principii generale pe care legiuitorii ar putea dori să le ia în considerare atunci când elaborează legi și măsuri naționale privind cooperativele. Ele evidențiază principalele trăsături caracteristice ale cooperativelor pe care Alianța Cooperatistă Internațională le stabilește în Declarația sa privind Identitatea Cooperatistă, care constituie setul de standarde universal acceptate utilizat pentru definirea și explicarea modelului economic al cooperativelor⁸. Aceste standarde sunt pe deplin integrate în Recomandarea nr. 193 (2002) al Organizației Internaționale a Muncii privind promovarea cooperativelor⁹. Liniile directoare au avansat recunoașterea internațională pentru cooperative, ale căror valori și principii sunt prezentate ca expresii ale drepturilor fundamentale ale omului care sunt garantate de legislația națională. Legile ar trebui să permită recunoașterea cooperativelor ca persoane juridice, să asigure egalitatea lor de facto cu alte forme de întreprinderi, păstrându-le în același timp autonomia și să permită parteneriate cu guvernele în vederea stabilirii unui dialog regulat, prin organizațiile reprezentative ale cooperativelor care își desfășoară activitatea la nivel secundar și terțiar, pentru a stimula înțelegerea reciprocă și co-crearea și co-execuția politicilor publice.

17. În practică, aplicarea legilor privind cooperativele în multe țări se abate de la punctele esențiale ale orientărilor generale. Proiectul Ghidurilor ONU, de exemplu, invită guvernele să creeze parteneriate eficiente cu mișcarea cooperatistă, prin intermediul organizațiilor sale reprezentative. De fapt, multe legi naționale privind cooperativele nu conțin nicio prevedere privind eficacitatea și eficiența cooperativelor sau a grupurilor și organizațiilor cooperatiste de nivel secundar și terțiar. Atunci când cooperativele nu au o organizație de vârf eficientă pentru a se angaja într-un dialog regulat cu guvernele pe probleme de politici publice, interesele lor nu sunt luate în considerare în mod corespunzător în elaborarea politicilor.

18. În mod similar, principiul egalității de tratament figurează în mod proeminent în Ghidurile ONU și în Recomandarea OIM nr. 193, la care multe țări nu aderă. Cele mai frecvente încălcări ale acestui principiu iau forma, în special, a numeroase restricții care se aplică gamei de activități pe care cooperativele le pot desfășura și a restricțiilor privind categoriile de persoane care pot deveni membri, la care celelalte forme de întreprinderi nu sunt supuse. În unele țări, de exemplu, cetățenilor străini nu li se permite să devină membri ai cooperativelor, ceea ce afectează crearea de cooperative pe platforme digitale care au membri străini cu competențe de specialitate și talente artistice. La aceasta se adaugă uneori tratament inegal în ceea ce privește impozitul pe venit, regimul fiscal aplicabil cooperativelor neținând cont, în multe țări, de caracterul excepțional al principiului reciprocității între membri sau de diferențele juridice structurale ale cooperativelor în raport cu alte forme de întreprinderi, în special forma capitalistă. Absența dreptului cooperatist ca disciplină predată în instituțiile publice de învățământ superior are ca rezultat o lipsă de stăpânire a cunoștințelor în acest domeniu de specialitate, de unde o tendință de omogenizare a caracteristicilor tuturor formelor de întreprinderi. Fără recunoașterea statutului special al cooperativelor în lege, o lege separată pentru cooperative este inutilă.

⁸ Pentru lista completă a valorilor și principiilor cooperativelor, vezi <https://www.ica.coop/fr/coopératives/identite-cooperative>.

⁹ Poate fi consultată la adresa: https://www.ilo.org/dyn/normlex/fr/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_code:R193.

A. Caracteristicile speciale ale cooperativelor și necesitatea unei legi privind cooperativele

1. Identitatea cooperativelor, conjugată cu obiectivele Programului de dezvoltare durabilă la orizontul anului 2030, invită la diferențierea cooperativelor de alte societăți pe acțiuni

19. Cooperativele aderă la Declarația ACI privind Identitatea Cooperatistă, care ar trebui să ghideze adoptarea legilor privind cooperativele. Cu toate acestea, identitatea cooperativelor și-a pierdut o parte din unicitate din cauza tendinței de a vedea cooperativele ca întreprinderi convenționale și a dorinței de omogenizare a legislației naționale privind întreprinderile. În unele cazuri, cooperativele care sunt membre ale ACI, pentru care Declarația este obligatorie din punct de vedere juridic, nu au responsabilitatea legală sau nu beneficiază de cadrul legal favorabil care le permite aplicarea Declarației la nivel național.

20. Motivul invocat în mod obișnuit pentru a justifica măsurile care conduc la convergența structurilor de guvernare ale tuturor formelor de întreprinderi ține de necesitatea întăririi rezilienței acestora. Acesta este un paradox, deoarece reziliența întreprinderilor este și rezultatul unei diversități de forme de întreprinderi care, printre altele, permite structurilor de diferite tipuri să interacționeze între ele și, în același timp, să-și dezvolte caracterul antreprenorial, capacitățile și rezistența lor. Mai mult, reziliența întreprinderilor cooperatiste, dovedită de-a lungul a numeroase crize, se explică în mare măsură prin principiile lor de solidaritate și atașament față de comunitate, care le fac întreprinderi diferite de societățile axate pe profitabilitate.

21. Întreprinderile cooperatiste joacă un rol important în dezvoltarea durabilă și multe cooperative mari raportează în mod specific acțiunile pe care le întreprind pentru a atinge ODD¹⁰. Banca olandeză Rabobank este un exemplu. A șasea cea mai mare cooperativă de servicii financiare din lume, aceasta și-a inclus contribuțiile la realizarea ODD-urilor în planificarea sa strategică și unele dintre măsurile specifice pe care le-a luat se referă la finanțarea și investiția în producția de energie durabilă, multiplicarea produselor legate de sustenabilitate în portofoliul său, finanțarea de soluții sustenabile în materie de locuințe, construirea de parteneriate esențiale pentru a sprijini agricultura durabilă la scară largă și crearea unui „birou al economiei circulare” pentru a-și consilia clienții cu privire la utilizarea unor metode de producție mai sustenabile.

22. Principiul cooperatist al angajamentului față de comunitate ilustrează valorile de solidaritate și responsabilitate socială, care sunt stabilite ca caracteristici fundamentale ale unei întreprinderi cooperatiste înregistrate legal. Practica creării de fonduri de rezervă indivizibile este un exemplu în acest sens: ea servește în principal la garantarea caracterului intergenerațional și pe termen lung al cooperativelor. În mai multe țări, este un act de solidaritate obligatoriu din punct de vedere juridic. Una dintre dimensiunile centrale ale dezvoltării durabile este justiția socială, a cărei regenerare efectivă depinde în primul rând de controlul democratic exercitat asupra deciziilor despre ceea ce se produce și cum și modul în care este distribuită bogăția produsă. Acest mecanism este specific cooperativelor, deoarece definirea cooperativelor impune ca întreprinderea să fie „controlată democratic”.

---

¹⁰ Observatorul mondial al cooperativelor, *Explorând economia cooperatistă*, 2020. Disponibil la adresa următoare: <https://monitor.coop/sites/default/files/publication-files/wcm2020-1727093359.pdf>.

23. S-au făcut progrese pentru a face cadrul legislativ mai favorabil dezvoltării cooperativelor. În 2020, Japonia a adoptat Legea cooperativelor de muncitori, ale cărei prevederi legale menționează în mod explicit conceptul de dezvoltare durabilă extinzând în același timp sfera cooperativelor către noi domenii, inclusiv cooperativele formate pentru reintegrarea categoriilor vulnerabile ale societății, inclusiv a persoanelor cu dizabilități. Această evoluție în Japonia a fost influențată de conceptul de cooperative sociale și de legislația corespunzătoare din Italia. ACI propune în prezent revizuirea cadrului legal care guvernează cooperativele din țările aparținând Forumului Insulelor Pacificului, precum și Uniunii Africane, pentru a ajuta cooperativele să concretizeze viziunea globală a dezvoltării durabile. În afară de acestea, garanțiile legale prevăzute în Convenția din 2003 pentru salvagardarea patrimoniului cultural imaterial al Organizației Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și Cultură și completează obiectivul de a crea un mediu juridic și un cadru de acțiuni favorabile cooperativelor prin încurajarea înființării și consolidarea cooperativelor organizate de persoane care practică și protejează cunoștințele tradiționale și formele unice de exprimare și de performanță artistică¹¹.

24. Reglementarea acestei caracteristici unice a cooperativelor prezintă mai multe dificultăți datorate în special lipsei de cunoaștere, în rândul publicului larg și al autorităților publice, a contribuției cooperativelor la dezvoltarea durabilă. Aceste dificultăți se referă în special la punerea în aplicare a normelor legale care rezultă din al șaptelea principiu al Declarației privind Identitatea Cooperatistă, angajamentul față de comunitate și aplicarea practică a valorilor cooperative de responsabilitate socială și solidaritate, concepte care au câștigat valoare juridică prin evoluțiile recente în legislația referitoare la întreprinderi, precum și a legilor privind economia socială. Legiuitorii care se angajează să reglementeze participarea se vor confrunta cu două probleme principale: reformarea noțiunii de participare în cooperative moderne și obstacolele în calea transunerii definiției și principiilor unei cooperative în norme juridice compatibile cu noțiunea juridică a dezvoltării durabile.

2. În cooperative, noțiunea de participare înseamnă mai mult decât principiul „un membru, un vot”

25. Legislația se limitează adesea la traducerea principiului cooperatist „un membru, un vot” în normele legale corespunzătoare. Cu toate acestea, acest lucru trece cu vederea alte aspecte importante ale participării, cum ar fi controlul democratic, care presupune existența unor controale și echilibre adecvate. Participarea ar trebui să se infuzeze în toate domeniile organizaționale și operaționale ale cooperativelor. Pe de altă parte, metodele de participare pot include utilizarea noilor tehnologii, care vor face posibilă deschiderea participării către un număr mai mare de membri.

---

¹¹ Vezi <https://ich.unesco.org/en/RL/idea-and-practice-of-organizing-shared-interests-in-cooperatives-01200>.

26. Aceste provocări sunt agravate pe măsură ce cooperativele se integrează din ce în ce mai mult în lanțurile valorice globale. Aceste lanțuri valorice constau din întreprinderi de diferite forme, adesea sub conducerea întreprinderilor necooperative, și reunesc mai multe tradiții juridice în desfășurarea activității, în special atunci când lanțurile de aprovizionare sunt integrate. Aceste întreprinderi și toate lanțurile valorice sunt adesea diluate în rețele de actori nestructurați, care se bazează mai mult pe relații efemere decât pe legături colective. Prin urmare, este important să se întărească participarea cooperativelor la definirea și dezvoltarea legislației referitoare la cooperative, prin organizațiile lor reprezentative, pentru a se asigura că, chiar și în rețelele globale, acestea își păstrează caracteristicile speciale.

27. Traducerea identității cooperatiste (definiție, principii și valori) în norme juridice compatibile cu noțiunea juridică de dezvoltare durabilă prezintă și alte dificultăți, în primul rând transformarea principiilor cooperatiste în principii și reguli juridice prin intermediul, în măsura posibilului, a principiilor juridice existente. Referirea la principiile cooperatiste în legile naționale și regionale privind cooperativele reprezintă un bun punct de plecare, dar nu este suficientă pentru a răspunde la multe întrebări; apoi, aceste norme juridice trebuie să stabilească relații funcționale cu aspecte legate de dezvoltarea durabilă; în al treilea rând, elaborarea legilor referitoare la cooperative nu se referă doar la legile în cauză, dreptul cooperatist în sens larg incluzând nu numai legile naționale, ci și legile religioase, legile cutumiare, standardele stabilite de actorii privați (în materie de contabilitate, de exemplu) și dreptul referitor la actorii economici informali. Toate acestea sunt o sursă de dificultăți, deoarece elaborarea legilor naționale este parte a elaborării legilor regionale, care sunt, ele însele, parte a elaborării legilor internaționale.

3. Analiza cadrului juridic¹²

28. Cercetările care analizează cadrul legal care guvernează sectorul cooperatist în multe țări din lume demonstrează că absența cadrelor juridice favorabile cooperativelor sau existența unor cadre juridice inadecvate pot avea repercusiuni negative asupra cooperativelor și dezvoltării acestora¹³. Este adevărat și invers: existența unor reguli favorabile poate întări dezvoltarea cooperativelor și poate acționa ca un motor al dezvoltării durabile și, prin extensie, al unei redresări echitabile după pandemia de COVID-19¹⁴. Multe țări și regiuni trebuie în mod clar să își actualizeze legislația cu privire la cooperative, în special în America și Africa, unde mai multe cadre juridice nu au fost revizuite de mulți ani. Actualizările ar trebui să se bazeze pe standardele, orientările și instrumentele internaționale existente pentru legislația cooperatistă la nivel regional și global, așa cum sa menționat mai sus.

¹² Datele și informațiile prezentate în această secțiune provin din documente și rapoarte întocmite pentru reuniunea grupului de experți organizată de Divizia Servicii Informaționale pentru Dezvoltare în iunie 2021; (voir <https://www.un.org/development/desa/dspd/2021-meetings/coops.html>).

¹³ A fi citit împreună cu standardele, orientările și instrumentele internaționale existente care se referă la legislația cooperatistă la nivel regional și mondial, inclusiv Recomandarea OIM nr. 193 (2002) privind promovarea cooperativelor (ILO R193/2 002), Declarația ACI privind Identitatea Cooperatistă, Proiectul de Ghid ONU din 2001 (document A/56/73-E/2001/68, anexă) și Ghidul OIM pentru legislația cooperatistă, disponibil la adresa: www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---ed_emp/---emp_ent/documents/publication/wcms_195533.pdf.

¹⁴ ACI, în parteneriat cu Uniunea Europeană în cadrul Parteneriatului ACI-UE, efectuează în prezent o analiză la nivel mondial a cadrelor juridice care guvernează cooperativele. Dacă nu se specifică altfel, toate observațiile regionale și naționale prezentate aici se bazează pe munca autorilor rapoartelor regionale, subregionale și naționale finalizate care acoperă regiunile din Africa (18 rapoarte), America (23), Asia-Pacific (22) și Europa (16). Rapoartele naționale și lista completă a țărilor studiate sunt disponibile la adresa www.coops4dev.coop.

29. Analiza a 18 țări africane arată diferențe în dispozițiile legale de la o țară la alta, dintre care unele sunt dăunătoare cooperativelor. În ceea ce privește cadrele de management și de reglementare, este necesar să se consolideze prevederile referitoare la autoreglementarea cooperativelor prin asigurarea, prin mecanisme puternice, că membrii și liderii sunt responsabili și că cadrele de reglementare sunt echilibrate și concepute pentru a permite cooperativelor să funcționeze liber și să păstreze principiul cooperatist al autonomiei și independenței. O altă problemă în mai multe țări este participarea scăzută a tinerilor în cooperative, în special în cele agricole, care subminează viabilitatea acestora. Adoptarea legislației regionale care acoperă mai multe țări, cum ar fi Actul Uniform din 2011 referitor la dreptul societăților cooperatiste ale OHADA, este foarte utilă în facilitarea legăturilor transfrontaliere între cooperative și pentru încurajarea continuării integrării economice regionale. În Africa, principalele dificultăți se referă la suprareglementare, amestecul puterii politice în afacerile cooperativelor, existența unei legislații referitoare la cooperative care nu respectă valorile și principiile cooperatiste și ineficiența organismelor de reglementare. Alte dificultăți de zi cu zi există chiar în cadrul cooperativelor: guvernare slabă, indiferența membrilor, acțiuni ale liderilor contrare intereselor membrilor, deturnare a fondurilor membrilor, slăbiciune a inovației și a creșterii.

30. În America, majoritatea (23) dintre țările studiate au adoptat o lege generală care guvernează toate cooperativele. Unele țări (Brazilia, Costa Rica, Mexic, Paraguay, Uruguay) au adoptat, de asemenea, una sau mai multe legi specifice dedicate unuia sau altui tip de cooperative, în special cooperativele de economii și împrumut și cooperativele de muncitori. Constituțiile naționale conțin de obicei o prevedere care recunoaște funcția socială a cooperativelor și altele care le promovează. Unele țări din regiune precum Argentina, Canada, Chile, Statele Unite ale Americii, Puerto Rico și Uruguay au o prezență puternică a cooperativelor, în ciuda lipsei de recunoaștere constituțională. Constituția statului plurinațional Bolivia include 12 prevederi referitoare la cooperative. Constituția braziliană din 1988 se referă la cooperative în 7 dintre dispozițiile sale, inclusiv cea care prevede că legea cooperativelor acordă cooperativelor un tratament fiscal adecvat naturii lor. Multe țări impun, de asemenea, proceduri excesiv de birocratice pentru a crea o cooperativă, până la punctul de a fi uneori disuasive. În America, majoritatea (23) dintre țările studiate au adoptat o lege generală care guvernează toate cooperativele. Unele țări (Brazilia, Costa Rica, Mexic, Paraguay, Uruguay) au adoptat, de asemenea, una sau mai multe legi specifice dedicate unuia sau altuia tip de cooperativă, în special cooperativele de economii și împrumut și cooperativele de muncitori. Constituțiile naționale conțin de obicei o prevedere care recunoaște funcția socială a cooperativelor și altele care le promovează. Unele țări din regiune precum Argentina, Canada, Chile, Statele Unite ale Americii, Puerto Rico și Uruguay au o prezență puternică a cooperativelor, în ciuda lipsei de recunoaștere constituțională. Constituția statului plurinațional Bolivia include 12 prevederi referitoare la cooperative. Constituția braziliană din 1988 se referă la cooperative în 7 dintre dispozițiile sale, inclusiv cea care prevede că legea cooperativelor acordă cooperativelor un tratament fiscal adecvat naturii lor. Multe țări impun, de asemenea, proceduri excesiv de birocratice pentru a crea o cooperativă, până la punctul de a fi uneori disuasive.

31. În cele 21 de țări studiate din regiunea Asia-Pacific, predomină o abordare combinată constând atât în legi generale, cât și în cele specifice. Influența colonialismului asupra cadrelor legale aplicabile în prezent cooperativelor este o tendință clară în fiecare dintre cele șase subregiuni. Autorii analizei recomandă includerea în legislația privind cooperativele a unui „preambul” care să precizeze rolul și funcțiile cooperativelor pentru a le consolida identitatea. Un astfel de preambul ar putea ajuta la interpretarea legii și, dacă este necesar, la apărarea identității cooperatiste. Pe de altă parte, legea trebuie să fie suficient de flexibilă pentru a răspunde diferitelor nevoi de finanțare care variază în funcție de tipul de cooperativă, fără a pune în pericol identitatea cooperatistă. Trebuie găsit echilibrul corect între a legifera pentru diferitele tipuri de cooperative și a nu fragmenta excesiv dreptul cooperatist.

32. În Europa, fiecare dintre cele 16 țări studiate a adoptat reguli juridice specifice pentru cooperative, cel mai adesea sub formă de legi sau prevederi aplicabile în principiu tuturor cooperativelor, care coexistă cu legi sau prevederi specifice care vizează un tip particular de cooperative. Aproximativ o treime din țări fac referire în mod special la cooperative în constituțiile lor, cu prevederi care pun accent pe controlul cooperativelor și protecția acestora de către stat împotriva actelor care nu sunt conforme cu logica. Astfel de referințe constituționale garantează păstrarea cooperativelor ca formă juridică distinctă, întrucât înlăturarea

lor ar necesita o revizuire constituțională. Majoritatea legislației tinde să recunoască implicit principiile cooperatiste; adică unele dintre aspectele acestora sunt luate în considerare în definiția juridică a unei cooperative și în alte prevederi ale legislației cooperatiste. Comparația dintre legile naționale relevă o trăsătură majoră: obiectivul mutualist al cooperativei, care se exprimă diferit conform formulării textelor legale (promovarea membrilor, asistența reciprocă etc.). Studiile regionale din Europa notează că principalele obstacole în calea creșterii cooperativelor sunt: globalizarea, digitalizarea și tranzițiile demografice, lipsa cunoașterii modelului cooperatist, accesul limitat la capital. Modernizarea legislației cooperatiste, dezvoltată în parteneriat cu cooperativele, ar permite crearea de condiții mai favorabile și mai propice dezvoltării acestora.

33. În toate regiunile lumii, unele țări impun restricții asupra tipurilor de activități pe care le pot desfășura cooperativele, în timp ce altele suprareglementează anumite sectoare, cum ar fi asigurările, sectorul bancar, furnizarea și distribuția de energie sau chiar anumite profesii precum farmacia. În America, cooperativele financiare sunt îngreunate de regimurile excesive de control impuse acestora, care depășesc restricțiile impuse altor entități financiare. În mod similar, în Europa, unele aspecte ale normelor privind achizițiile publice și ale legilor concurenței sunt restrictive pentru cooperative.

34. Numărul de membri necesar pentru a forma o cooperativă variază. În Țările de Jos și Finlanda, de exemplu, o singură persoană este suficientă pentru a înființa o cooperativă. Această prevedere aparent generoasă facilitează cu siguranță înființarea unei cooperative, dar nu reflectă principiul acțiunii colective, care se află în centrul cooperației. O dificultate mai frecventă este tendința generală de a solicita un număr mare de membri, de exemplu în regiunea Asia-Pacific și Orientul Mijlociu, ceea ce pune din nou o problemă pentru populațiile care intenționează să desfășoare o anumită acțiune într-o localitate. Nu există o corelație dovedită între mărimea numărului de membri și succesul unei cooperative; Prin urmare, este necesară o anumită flexibilitate pentru a se adapta la condițiile locale.

35. Analiza globală a evidențiat, de asemenea, necesitatea unei recunoașteri puternice a identității cooperatiste în legislație; unui sprijin tehnic, financiar și promoțional din partea statului pentru cooperative, în special pentru cooperativele mici și mijlocii care nu dispun de resurse interne suficiente; și sprijin pentru educația și formarea membrilor, în special a liderilor. De asemenea, trebuie prevăzute fonduri de rezervă, din care o parte este indivizibilă și protejată de lege împotriva riscului dizolvării cooperativei, pentru a evita orice demutualizare din partea directorilor sau preluarea de către alte forme de afaceri a cooperativelor profitabile. În plus, abrogarea legilor favorabile din trecut poate duce la noi valori de demutualizare care ar împiedica cooperativele să se adapteze la concurența sporită. Rezervele indivizibile sunt una dintre modalitățile de a remedia problema.

36. Pe de altă parte, este necesară o revizuire a funcțiilor autorității de înregistrare a cooperativelor pentru a evalua implicațiile rolului lor de reglementare în cadrul legislativ existent pentru a acorda *în cele din urmă* un rol realist și adecvat registratorului cooperativei în funcție de resursele disponibile. Fără resurse, implementarea va rămâne inevitabil dificilă. Legea ar trebui să prevadă mecanisme de raportare adecvate și viabile pentru cooperative, în funcție de dimensiunea și tipul lor, pentru a încuraja autoreglementarea cooperativelor prin sprijinirea, mai degrabă decât intervenția directă în procesele lor de luare a deciziilor. Este important ca cooperativele să poată conta, la nivel național, pe instituții publice responsabile cu promovarea și înființarea organizațiilor reprezentative ale cooperativelor la același nivel.

37. În toate regiunile, impozitarea directă a avut efecte reale și concrete asupra cooperativelor și a funcționării acestora. În general, legea fiscală nu ține întotdeauna pe deplin cont de natura specifică și funcționarea cooperativelor și nu le recunoaște obiectivul mutualist. În multe cazuri, cooperativele sunt supuse în primul rând unui regim fiscal general care se aplică și altor forme de întreprinderi. În America, cooperativele au pierdut treptat, dar constant, tratamentul fiscal preferențial de care se bucurau anterior. În regiunea Africii, sistemele de impozitare ar trebui să asigure un tratament egal al cooperativelor, ținând cont de natura, dimensiunea și contribuția acestora la dezvoltarea națională. În Europa, legislația fiscală nu are ca efect îmbunătățirea deplină și adecvată a caracterului juridic al cooperativelor deoarece în majoritatea țărilor legea nu face o distincție clară între tratamentul rambursărilor și al dividendelor de la patroni și rezerve, divizibile sau indivizibile, care sunt elemente cheie în funcționarea cooperativelor. Experiența regiunii Asia-Pacific este diversă, tratamentul fiscal variabil în funcție de țară.

38. Dincolo de impozitare, bunele practici identificate constau în special în prescrierea constituirii fondurilor de rezervă, adesea cerute de lege sau de texte de implementare. Fondurile pot fi obligatorii sau voluntare iar obiectivele lor sunt multiple: investiții, educație, formare sau, în general, dezvoltarea și promovarea cooperativelor. Mai mult, în mai multe cazuri, legislația europeană prevede că rezervele sunt indivizibile pe durata de viață a cooperativei. O trăsătură importantă trebuie remarcată: principiul dizolvării/distribuirii dezinteresate, deși evidențiat în comunicarea Comisiei Europene din 2004 privind promovarea societăților cooperative în Europa¹⁵, este doar rareori protejat de norme obligatorii în majoritatea legislației cooperatiste.

39. Digitalizarea și tehnologiile informației și comunicațiilor (TIC) pot afecta cooperativele, reglementarea și funcționarea acestora, în special într-o economie de platforme. Cooperativele prezente pe platformele digitale pot juca un rol crucial în „noul contract social” al erei post-COVID-19 pentru a rezolva probleme de la condițiile precare de muncă până la decalajul digital dintre bărbați și femei, pentru a crea o economie digitală mai competitivă și mai echitabilă. Digitalizarea formării și înființării de cooperative, adaptarea mecanismelor de guvernanta globală, cum ar fi facilitarea aderării cetățenilor străini la cooperative de platformă, ca membri și lideri, și asigurarea accesului adecvat la capital prin găsirea unui echilibru între autorizarea membrilor de a investi și menținerea identității cooperatiste, sunt tot atâția factori fundamentali pentru legiuitor. Pe de altă parte, va fi deosebit de important ca autoritățile de reglementare să se ocupe de mai multe domenii noi, cum ar fi bunurile comune digitale, legea mediului și tehnologiile blockchain.

40. Posibilitatea legală de a permite răscumpărarea de către angajați în cooperativele de muncitori ar trebui prevăzută și promovată prin inițiative legislative. Achiziția unei întreprinderi de către angajații săi le oferă acestora posibilitatea de a deveni proprietari acesteia și, astfel, de a-și păstra locurile de muncă, precum și cunoștințele și abilitățile acumulate. Acest lucru este și mai important în contextul unei crize economice, în special al pandemiei actuale.

41. Pentru ca mediul să fie adecvat și favorabil, cadrele legislative trebuie să țină cont de specificitățile cooperativelor și de identitatea unică a acestora și să faciliteze transpunerea definiției, valorilor și principiilor cooperative în legi care să încadreze măsurile luate de cooperative. Un astfel de mediu propice este pilonul unei economii cooperatiste care are menirea de a răspândi bogăția și prosperitatea, controlată de oameni, democratică, autonomă din punct de vedere politic, angajată în educația cetățenilor săi, răspunzând nevoilor și aspirațiilor acestora, și vizând realizarea de rezultate pozitive în domeniul sănătății, sociale, economice și de mediu.

---

¹⁵ Vezi <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A52004DC0018>.

IV. Măsurile luate de țările și organizațiile internaționale pentru a pune în aplicare obiectivele Anului Internațional al Cooperativelor

A. Anul Internațional al cooperativelor

42. Anul Internațional al Cooperativelor, în 2012, a creat o atmosferă deosebit de binevenită de recunoaștere și aprobare după criza economică din 2008, în urma căreia diverse studii au relevat reziliența cooperativelor în fața crizei. Pe parcursul anului, la Manchester (Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord) a avut loc cel de-al 32-lea Congres Mondial al Cooperativelor, iar Summitul Internațional al Cooperativelor a avut loc la Quebec (Canada). Multe dintre aceste întâlniri au reunit o serie de actori, inclusiv autorități publice precum CICOPA, organizația sectorială a ACI pentru cooperative industriale și de servicii, înalți funcționari publici, organizații internaționale, cercetători și lideri de cooperative.

43. La nivel național, Portugalia a creat mărci poștale care promovează Anul Internațional, ceea ce a contribuit la conferirea acestuia a unei vizibilități ridicate și a luat alte inițiative de identificare și promovare a bunelor practici în sector. Cooperativa António Sérgio pentru Economie Socială (CASES) a colaborat cu Ministrul Solidarității și Securității Sociale pentru a implementa 21 de inițiative și a produce 12 publicații pentru a promova Anul Internațional. Aceste inițiative au dat naștere unor ateliere la care au participat peste 2.200 de persoane, aparținând sau nu sectorului cooperatist. În plus, 160 de specialiști, cercetători și manageri de cooperative s-au adunat pentru a sărbători ocazia și a discuta despre viitorul cooperativelor.

44. India și Republica Coreea au promulgat texte de legi fondatoare pentru dezvoltarea cooperativelor în 2012. În Mexic, impulsul dat de Anul Internațional a dus la adoptarea Legii Economiei Sociale și Solidare (2012) și la crearea în același an a Institutului Național de Economie Socială (INAES). Pe de altă parte, a fost efectuată o analiză aprofundată a stării cooperativelor din țară pentru îmbunătățirea eficienței acestora și colectarea datelor în întreg sectorul economiei sociale și solidare. Anul Internațional a avut ca rezultat o creștere a numărului de cooperative, de la 1.677 în 2011 la 4.580 în 2019 în Mongolia și de la 76 la 167 în Timorul de Est.

45. Organizația Internațională a Muncii (OIM) contribuie la obiectivele Anului Internațional prin creșterea gradului de conștientizare cu privire la modelul de întreprindere cooperativă și dezvoltarea capacității părților interesate la OIM, inclusiv cooperativele, pentru a remedia problemele care afectează politica și legislația referitoare la cooperative, guvernanta și productivitatea ca mijloc de consolidare și promovare a dezvoltării întreprinderilor cooperatiste.

46. Departamentul pentru Afaceri Economice și Sociale al Secretariatului Națiunilor Unite (UNDESA) a oferit Statelor Membre o analiză a politicilor și sprijin substanțial pentru a desfășura activități internaționale de stabilire a normelor și pentru a dezvolta strategii regionale și naționale pentru promovarea, în continuare, a cooperativelor în serviciul dezvoltării durabile. Organizația Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură s-a concentrat pe a ajuta cooperativele să își valorifice contribuția la dezvoltarea rurală și securitatea alimentară.

B. Examinarea legislației și reforme juridice după Anul Internațional

47. Pe de altă parte, unele țări și-au revizuit legile generale privind cooperativele în ultimul deceniu. În 2013, Uruguay a modificat 27 de articole din legea sa generală privind cooperativele pentru a clarifica anumite puncte legate de controale și documentație. În 2016, Chile și-a revizuit legea generală privind cooperativele, care încurajează și participarea femeilor în funcții de conducere. În Mexic, Legea economiei sociale și solidare a fost modificată în 2013, 2015 și 2019; ultimul ciclu de reforme a permis încorporarea

de valori precum obiectivul explicit de a promova „dezvoltarea completă a oamenilor” și valorile de bază ale încrederii, autogestionării și incluziunii sociale¹⁶.

48. Peru a creat un grup tehnic multisectorial pentru promovarea cooperativelor pentru a permite asociațiilor civile să devină cooperative. În 2015, Honduras a aprobat un cadru legal pentru cooperative, scutindu-le de anumite taxe. Polonia a modificat Legea cooperativelor sociale din 2018 și, astfel, a permis mai multă flexibilitate pentru a include grupurile excluse social și marginalizate în cooperativele sociale. În mod similar, politicile referitoare la cooperative sunt dezvoltate și adoptate în Egipt, Ghana, Indonezia, Portugalia, Sri Lanka, Republica Unită Tanzania, Trinidad și Tobago, Vietnam și Zimbabwe. Mongolia și-a modificat recent legea privind cooperativele pentru a sprijini dezvoltarea independentă de cooperative și, astfel, a contribui la crearea de noi locuri de muncă. Fiji și Honduras și-au schimbat recent legile.

C. Dezvoltarea capacităților cooperativelor

49. Statele Membre au folosit diferite metode pentru a facilita consolidarea structurală a cooperativelor. Cea mai comună abordare este furnizarea de programe de formare pentru membrii societăților cooperative. Mongolia a raportat că Agenția pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii a fost înființată în august 2020 pentru a oferi cooperativelor servicii complete în materie de cercetare, reglementare și consultanță în afaceri. Filipine a vizat în mod special liderii de cooperative, oferind servicii de mentorat și coaching prin intermediul Autorității de Dezvoltare Cooperatistă. Peru oferă programe cuprinzătoare de formare pentru membrii cooperativelor, în special în ceea ce privește managementul și alte aspecte tehnice. Mexic a eliminat majoritatea subvențiilor acordate cooperativelor și oferă alte măsuri de sprijin pentru a construi capacitatea de creștere autonomă. Honduras a creat o agenție dedicată cercetării, educației, formării, analizei contabile tehnico-administrative. Institutul de Cercetare și Formare pentru Cooperative (IFC) contribuie la întărirea cunoștințelor organelor de supraveghere și la îmbunătățirea personalului.

50. Chile a consolidat competențele Departamentului Cooperativelor, permițând o mai mare flexibilitate în înființarea și extinderea serviciilor cooperativelor. Cooperativele sunt acoperite de mai multe programe de sprijin public în Mongolia, Polonia, Timorul de Est și Zimbabwe. Pentru a sprijini dezvoltarea independentă a cooperativelor, în special în zonele rurale, legea mongolă revizuită clarifică competențele organismelor publice și ale colectivităților locale autonome în ceea ce privește cooperativele și extinde lista temeiurilor legale pentru constituirea de fonduri pentru dezvoltarea cooperativelor.

51. În Zimbabwe, Departamentul Cooperativelor dezvoltă un sistem online de înregistrare a bazelor de date a cooperativelor, care urmărește să faciliteze participarea și dezvoltarea cooperativelor din țară. Prin valorificarea TIC, sistemul va permite Departamentului să detecteze mai bine problemele de conformitate și adeziune la reglementările cu care se confruntă cooperativele, să le favorizeze accesul la piețe și să le conecteze cu actorii financiari. Această platformă digitală va îmbunătăți participarea grupurilor marginalizate, precum și a tinerilor și a persoanelor cu dizabilități.

52. OIM oferă servicii de consolidare a capacităților și de formare care permit cooperativelor și altor întreprinderi din economia socială și solidară (ESS) să își îmbunătățească viabilitatea și competitivitatea pe piață. Peste 110 țări au adoptat Recomandarea OIM nr. 193 privind promovarea cooperativelor care promovează revizuirea și dezvoltarea politicilor și legilor la nivel național. Această recomandare a ajutat țările să dezvolte o viziune care necesită existența unui sector de cooperatist puternic, precum și a unui sector social și neguvernamental echilibrat, pe tot parcursul procesului de elaborare a legilor. Zimbabwe, urmând cu fidelitate Recomandarea OIM, pare să fi întreprins un proces de revizuire a Legii Societăților Cooperative, proces care se așteaptă să fie finalizat până la sfârșitul anului 2021.

¹⁶ Răspunsuri ale Comisiei economice pentru America Latină și Caraibe la sondajul realizat de Departamentul afacerilor economice și sociale. Vezi <https://www.un.org/development/desa/dspd/2021-meetings/coops.html>.

D. Promovarea educației și a statisticilor referitoare la cooperative

53. Un alt domeniu de acțiune este integrarea educației privind cooperativele în programa școlară generală, ceea ce ajută la îmbunătățirea cunoașterii a ceea ce este o întreprindere cooperativă în societate în ansamblu și în rândul tinerilor¹⁷. Dezvoltarea învățământului universitar în domeniul cooperativelor (și al dreptului cooperatist) va îmbunătăți înțelegerea cooperativelor în societate și le va garanta un tratament juridic mai adecvat. În plus, sprijinul tehnic și financiar oferit prin parteneriate cu instituții internaționale și guverne este un mijloc important de consolidare a mișcării cooperatiste, a dezvoltării internaționale a cooperativelor și a organizațiilor reprezentative.

54. În unele țări, educația cooperatistă este recunoscută prin lege. În Costa Rica, Legea fundamentală a educației face ca educația despre cooperative să fie obligatorie la toate nivelurile și în toate instituțiile de învățământ publice și private. În Argentina, legea națională privind educația prevede că Consiliul Federal al Educației trebuie să promoveze integrarea principiilor și valorilor organizației cooperatiste și mutualiste în predare și în procesele de formare a profesorilor. În Uruguay, legea din 2008 privind sistemele cooperatiste prevede că Institutul Național al Cooperativelor (INACOOP) promovează predarea despre cooperative la toate nivelurile învățământului public și privat. Honduras a integrat predarea valorilor cooperatiste în programa învățământului primar, iar Portugalia intenționează să vizeze tinerii cu vârsta peste optsprezece ani. Filipine a implementat, de asemenea, programe de informare care vizează împuternicirea tinerilor și adulților din afara școlii să învețe despre beneficiile participării în cooperative și antreprenoriatul social colectiv.

55. Informațiile mai detaliate sub formă de date statistice privind cooperativele ajută și la promovarea adoptării de texte legislative privind cooperativele, deoarece prin date exacte poate fi pe deplin cuantificată contribuția cooperativelor la dezvoltarea durabilă. Datele trebuie să fie cuprinzătoare și comparabile între țări pentru a permite o analiză globală semnificativă. Unele date disponibile ilustrează deja importanța cooperativelor în ceea ce privește crearea de locuri de muncă decente, reducerea sărăciei, mobilizarea resurselor pentru investiții și protecția mediului¹⁸. Cooperativele sunt, de asemenea, utile pentru a ajuta grupurile marginalizate și vulnerabile, cum ar fi persoanele cu dizabilități, persoanele în vârstă, popoarele indigene și tinerii. Multe femei sunt și membre ale cooperativelor, inclusiv în funcții de conducere. Existența unor date fiabile va pune în lumină politicile specifice de sprijin și programele de ajutor pentru sectorul cooperatist în ansamblu și subsectoarele acestuia, pentru a îmbunătăți proiectarea acestora și a face monitorizarea lor mai eficientă.

56. Departamentul Națiunilor Unite pentru Afaceri Economice și Sociale, OIM și Institutul de Cercetare al Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Socială au înființat un grup tehnic de lucru pentru a elabora linii directoare pentru colectarea sistematică de statistici privind cooperativele, pe baza unei cartografieri și analize a practicilor naționale și a standardelor internaționale. Inițiativa a avut ca rezultat elaborarea unor linii directoare privind statisticile cooperativelor, care au fost aprobate de Comitetul pentru Promovarea și Avansarea Cooperativelor (COPAC). Aceste linii directoare au fost revizuite de Conferința Internațională a Statisticienilor Muncii și adoptate ca recomandare de către Biroul Internațional al Muncii¹⁹. Țările pilot sunt Costa Rica, Italia, Republica Coreea, Republica Unită Tanzania și Turcia. Este nevoie de creșterea numărului de țări pilot pentru ca sistemul să fie pe deplin înțeles și operațional.

¹⁷ Alianța Cooperatistă Internațională, « [Young people and cooperatives: a perfect match?](http://www.ica.coop/sites/default/files/news-item-attachments/coops4devyoungpeoplereport-267264990.pdf) » (Bruxelles, 2021). Vezi www.ica.coop/sites/default/files/news-item-attachments/coops4devyoungpeoplereport-267264990.pdf.

¹⁸ Observatorul mondial al cooperativelor 2020, *Explorarea economiei cooperatiste*.

¹⁹ Vezi OIM, « Proiect de linii directoare privind statisticile cooperativelor », Geneva, 2018. Disponibil la adresa următoare: www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---stat/documents/meetingdocument/wcms_635966.pdf.

57. În ceea ce privește accesul la finanțare, Mongolia permite cooperativelor să-și folosească activele drept garanție pentru a obține împrumuturi de la băncile comerciale, ceea ce nu a fost posibil înainte de 2021. Noile prevederi legale prevăd scutirea de la taxa pe valoarea adăugată, care ajută cooperativele agricole să-și vândă produsele direct către procesatorii locali, fără intermediari, și astfel se evită costurile inutile. La fel ca Mongolia, Filipine a creat organisme de finanțare specifice pentru a facilita accesul la credite de la bănci. Portugalia a implementat o nouă politică de formare de „cooperative instantanee”, permițând ca formarea de cooperative și desemnarea organelor de guvernare corespunzătoare să fie efectuate imediat și într-un singur loc, fără restricții asupra cantității de capital financiar necesar.

58. În mod similar, cooperativele au acces mai bun la piețele din Mexic, unde cooperativele de economii și împrumut pot contracta cu furnizori de servicii terți, pot percepe comisioane și pot folosi platforma online a unei piețe de solidaritate.

59. Argentina și Filipine raportează că acordă o atenție deosebită sprijinirii populațiilor indigene, prin urmare are loc dezvoltarea cooperativelor de către și între aceste comunități. În timpul pandemiei de COVID -19, Zimbabwe spune că a cunoscut o interacțiune sporită între oameni și cooperativele de producție, care au distribuit șapte tone de făină de porumb grupurilor vulnerabile. În Honduras, egalitatea între femei și bărbați este asigurată prin crearea Consiliului Național al Femeilor din Cooperative și prin participarea tinerilor în Consiliul Tineretului. Mongolia acordă o atenție deosebită promovării ocupării forței de muncă a persoanelor dezavantajate și vulnerabile și implementează mai multe programe în cadrul Fondului de promovare a forței de muncă. Polonia are programe care vizează tinerii și persoanele cu dizabilități.

60. În ceea ce privește schimbările climatice, de la celebrarea Anului Internațional al Cooperativelor, sectorul cooperatist filipinez s-a concentrat pe dezvoltarea durabilă și pe oportunitățile pentru comunitățile marginalizate de a-și asigura mijloacele de existență. Aceste activități – plantarea de copaci, finanțarea vehiculelor electrice în cadrul cooperativelor de transport, adoptarea pe scară largă a energiei regenerabile, promovarea reducerii deșeurilor, sisteme de reutilizare și de reciclare în cooperative din întreaga țară – au contribuit la combaterea schimbărilor climatice și la sustenabilitate.

V. Concluzii și recomandări

61. Autoidentificarea, diversitatea întreprinderilor și recunoașterea conceptului juridic de dezvoltare durabilă, precum și rolul central al cooperativelor în dezvoltarea durabilă, vor ajuta cu siguranță la ascutirea profilului cooperativelor prin lege și politică. Acest lucru necesită un respect mai mare pentru principiul tratamentului egal al cooperativelor în comparație cu alte forme de întreprinderi. Pe lângă clarificarea partenerilor economici, un profil rafinat și certificat ar ajuta și la materializarea politicilor de promovare și la aplicarea în mod corespunzător a legilor, de exemplu legile fiscale și legislația muncii, cooperativelor, respectând caracteristicile acestora. Este nevoie ca toți actorii, în special cooperativele și guvernele, să aplice în mod consecvent recomandările și liniile directoare date în Declarația ACI privind identitatea cooperatistă, în Proiectul de orientări al Națiunilor Unite pentru crearea unui mediu propice pentru dezvoltarea cooperativelor, menționat mai sus, și în Recomandarea OIM nr. 193. Acțiunile întreprinse în acest sens vor promova cooperativele din toate țările pentru a-și intensifica contribuția la dezvoltarea socio-economică și la Agenda 2030 pentru Dezvoltare Durabilă.

62. Redresarea după pandemia de COVID-19 va fi prioritatea politicilor publice în anii următori. Unele economii au revenit deja la creștere, dar pentru multe altele, perspectivele de creștere rămân fragile și incerte. „Redresarea inegală”, în special în Asia de Sud, Africa subsahariană, America Latină și Caraibe, ilustrează dificultățile existente care subminează efortul de a stimula perspectivele de redresare globală. Pentru a reconstrui mai bine și pentru a realiza Agenda 2030 și Obiectivele de Dezvoltare Durabilă, este nevoie de un nou contract social în era post-COVID. Acest nou contract social se bazează pe guverne, oameni, societate civilă, întreprinderi și alți actori pentru a construi o societate mai incluzivă, echitabilă, rezilientă și durabilă, cu protecție socială pentru toți. Cooperativele au un rol major de jucat în contextul unui nou contract social pentru că pun oamenii, nu profitul, în centrul activităților lor.

63. Anul Internațional al Cooperativelor și-a atins multe dintre obiectivele sale de a aduce mai multă atenție formei de întreprindere cooperatistă pe parcursul anului. Statele Membre continuă să împărtășească lecțiile învățate în acest an, ceea ce va spori contribuția cooperativelor la dezvoltarea durabilă. Pentru a promova în continuare modelul de întreprindere cooperatistă pentru o recuperare mai eficientă din pandemia de COVID-19 și pentru a accelera adoptarea măsurilor de implementare a Agendei 2030, Adunarea Generală ar putea dori să ia în considerare următoarele recomandări:

a) Guvernele ar trebui să dezvolte politici și programe pentru a valorifica modelul de întreprindere cooperatistă pentru o recuperare mai incluzivă și mai rezilientă prin extinderea furnizării de servicii de sănătate cooperatiste pentru a acoperi un număr mare de oameni, acordând o atenție deosebită comunităților defavorizate, cum ar fi lucrătorii din sectorul informal, pentru a aborda inegalitățile relevate în timpul pandemiei de Covid-19; și să promoveze în continuare rolul cooperativelor în furnizarea de servicii financiare comunităților și grupurilor defavorizate, cum ar fi tinerii, persoanele cu dizabilități, persoanele în vârstă, femeile și populațiile indigene;

b) Guvernele naționale ar trebui să continue să îmbunătățească cadrele legislative și de reglementare, în conformitate cu proiectul de orientări ale Națiunilor Unite privind crearea unui mediu favorabil pentru dezvoltarea cooperativelor, pentru a sprijini cooperativele în constituțiile naționale, dacă nu au făcut-o deja, prevăzând tratamentul lor egal în legi și politici; să adopte, acolo unde este cazul și fezabil, o lege generală aplicabilă tuturor categoriilor de cooperative pentru a evita fragmentarea și pentru a crește eficiența, în concordanță cu existența unui document strategic unic privind promovarea cooperativelor, care să cuprindă prevederi pentru cooperativele secundare și terțiare;

c) Guvernele ar trebui să continue să își dezvolte capacitatea de a colecta date internaționale cuprinzătoare și comparabile cu privire la rolul întreprinderilor cooperative în dezvoltarea economică și socială și în implementarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă, făcând referire la metodele disponibile, cum ar fi orientările privind statisticile cooperative;

d) Având în vedere impactul Anului Internațional, guvernele și partenerii ar trebui să intensifice și mai mult schimbul de bune practici pentru a crește gradul de conștientizare a formei cooperative de întreprindere în rândul publicului;

e) Sistemul Națiunilor Unite ar trebui să continue să ofere guvernelor naționale analize de politici, sprijin tehnic și asistență pentru consolidarea capacităților și a guvernelor naționale pentru a promova dezvoltarea continuă a cooperativelor pentru punerea în aplicare a Agendei 2030.

